

1390 febrer 23

Ramon de Capdevila, [jurat] de Sant Julià de Lòria, Gil Martí, alies del Mas, jurat d'Andorra, Pere de Puig, de Sispony, jurat de la Massana, Pere Plans, d'Arans, jurat Ordino, Ermengol Paraire, de la Mosquera, jurat d'Encamp, i Pere Viciat, de Meritxell, [jurat] de Canillo, en nom propi i com a procuradors dels homes aquestes parròquies, requereixen a Ramon de l'Areny, saig de les valls Andorra pel comte de Foix, que compleixi el manament d'Arnau de Cos, veguer d'Andorra pel dit comte, que l'obligava a pagar les quèsties. Resposta de Ramon de l'Areny per la qual es compromet a complir el manament del veguer.

O. Andorra la Vella, ANA/ASC, núm. 3.549. Al dors: «Carte com los Valhes són obligats a pagar la quèstia y [altres ...] de Andorra» (segle [XV]); «[Carta com ...] pagar [la quèstia ...]» (segle [XVIII]; «Carte comme les Vallhes an a pagar quèstia com los autres habitants» (segle XVIII); «[Com los] valles de Andorra [han] de pagar [la quèstia]» (segle [XVIII]). — **R.** Còpia de final del segle XV: Andorra la Vella, ANA/ASC, *Llibre de la Terra*, doc. 18, f. 78v-84.

a. BAIGES; FAGES, *Diplomatari*, doc. 88, p. 205-206. — **b.** BAIGES, *Llibre de la Terra*, doc. 18, pàgs. 157-160.

Noverint universi et singuli quod anno et die infrascriptis, in mei, notarii publici, et testium subscriptorum presencia, constituti et congregati in porticu Beate Eulalie de Encampo pro vista, inibi, eadem die, inter proceres terre vallium Andore celebranda, videlicet Raimundus de Capdevila, parochie de Lúria, Egidius Martini, alias del Mas, iuratus parochie de Andora, Petrus Puey, de Saspoyn, iuratus parochie de la Massana, Petrus Plans, de Arans, iuratus parochie de Ordineu, Armengaudus Paratoris, de Mosqueria, iuratus parochie de Encamp, et Petrus Veciati, de Merichello, parochie de Canilhu, pro se ipsis et nomine et vice aliorum procerum et habitatorum in dictis paroch[i]is vallis Andore, et ante presenciam et conspectum Raimundi de l'Areyne, dicti loci de Encamp, sagionis ipsarum Vallium pro egregio principe domino, domino Gastone, Dei gratia Fuxi comite, domino Bearnice vicecomiteque Marciani et Gavardani, condomino dictarum Vallium, qui presentarunt eidem sagioni et per me, notarium infrascriptum, perlegi requisiverunt quasdam patentes et apertas literas in papiru scriptas a honorabili viro, domino Arnaldo de Quoscio, vicario ipsarum Vallium pro dicto domino Fuxi comite, emanatas eiusque sigillo proprio cereo rubeo in eorum dorso ut prima facie

apparebat sigillatas et eius manu propria subsignatas dictoque sagione directas, quarum quidem literarum tenor dignoscitur esse talis:

"Arnau de Quos, viguer de las vals d'Andora per mossèn lo comte de Foys. A Ramon de l'Areyn, sag de las ditas Vals per lo dit mensser lo comte, salut. Unas letras del dit mensser lo comte abem receubudas le dia de la data de las presents, de las quals la vigor és aquesta:

‘Gaston, per la grace de Diu comte de Foys, senhor de Bearn, vescomte de Marsan et de Gavardan. A nostre amat an Quos, nostre veguer en la terre d'Andorre, salut. A la suplicacion de las gentz d'Andore dizentz que nostre sarchant los recuse pagar las questas et autres cars que s fen en lor loc, combien que diguen que en los temps davant passat n'avé costumad de pagar, vos mandam que lo dut¹ sarchant conpelliatz et conpellir fassatz a pagar e contribuir a las questas e autre carx, així cum sa·nrere avé acostumat de far. E gardatz que no y falhiatz, en pene de L libres de Morlés.

Dada a Masseres, lo XV jorn de fevre, l'an M CCC LXXX IX.

Registrata. E així me dix lo conpelliatz tant entrò aye pagat aquero que dar deu per l'an passat, que no a volut pagar.

Dada cum desús.

De mandament de mossèn lo comte, a relacion de Raymond Garsser, Mathiu de Pucvalor’.

Perquè per vigor de las ditas letras desús enserides, volem e vos mandam, sus la pena de L libres de Morlès, que ajatz a pagar e contribuir a las questas que a vós se apertanho segons la valor de vostres beés, ayshí cum acostumat és [sa·nrere] e juxta la tenor de las desús enseridas letras. E en assò gardatz-vos que no falhiatz. Enperò, mandam que las questas per vós degudas d'assí en tras, o arayrages d'aquelas, paguetz segons la ordenansa de mossèn, e totas aquelhas que d'assí avant se enpausaran en la dita terra de Andora, en la pena desús dita e en la forma que mossèn a ordenat. A vós, en Pere Thomàs, mandam que so que vós avetz pres de las gentz d'Andora per la questa que Ramon de l'Areyn era quiti, ajatz a redre e restituir en aquels de qui pres o avetz. E assò en la pena desús dita, majorment cum mossèn de Foys n'aja ordenat, car vós ni·ls autres dengú no avetz re que vezer a las questas de mossèn. E d'aquest mandament e presentació de la letra desús escrita, desús dutz, mandam als juratz de la terre d'Andora que fassan recebre públic instrument per lo notari públic de la dita terra e per causa.

Dada al loc d'Ax, lo XX jorn de febrer, l'an M CCC LXXX IX.

Registrata. Arnau de Quodz".

Quibus quidem literis presentatis et per dictum sagionem, cum ea qua decet et convenit honore et reverencia, receptis et per infrascriptum notarium perlectis, ibidem supranominati iurati requisiverunt eundem sagionem quatenus de puncto ad punctum adimplere hunc contenta in preinsertis literis, nil omitens de contingentibus in eisdem, protestantes ei de pena in ipsis literis contenta et de habendo iterum recursum suis expensis ad superiores. Et ibidem, dictus sagius, visis et sane intellectis contentis in dictis literis et volens obedire mandatis in eisdem contentis, obtulit se fore promptum et paratum contenta in eis de puncto ad punctum observare cum in eisdem contineatur, prout acthenus consuevit. De qua quidem presentatione et dicti sagionis responcione, prenominati iurati requisiverunt me, notarium subscriptum, ut eis reciperem et conficerem publicum instrumentum, quod et feci.

Acta fuerunt hec die vicesima tertia mensis febroarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^{mo} nonagesimo.

Sig++++++na Raimundi de Capdevila, Egidii Martini, Petri del Puey, Petri Plan, Armengaudi Paratoris, Petri Veciati et Raimundi de l'Areny predictorum, hec laudancium in presencia et testimonio Guillelmi Moyshela, Michaelis d'Alsen, parochie de Andora, Petrus² Guisaldi, Iohannis Boneti, parochie de Lúria, Raimundus³ Rosselli, parochie de Ordineu, et Amaldus⁴ Berengarii, parochie de Encamp.

Sig(*signe*)num mei, Thome Calhani, notarii publici vallium Andore pro dominis episcopo Urgellensi et comite Fuxi, qui hec scripsi et clausi.

1. *En lloc de dit.* — 2. *En lloc de Petri.* — 3. *En lloc de Raimundi.* — 4. *En lloc d'Arnaldi.*